

Utvärdering av vårdnadshavarnas uppfattningar om daghemmen på Åland

Viveca Lindberg, Diana Berthén och Inger Eriksson

Syftet och utgångspunkter

- **Syftet:** att ge landskapsregeringen, förtroendevalda, daghemmens personal och vårdnadshavarna en nyanserad bild av hur vårdnadshavare ser på sina barns daghem gällande dess uppdrag och barnens lärande, utveckling och trivsel
- **Utgångspunkter** för utvärderingen och enkätkonstruktionen
 - den av Ålands landskapsregering (2022) utgivna Läroplanen för barnomsorgen på Åland.
 - Utblick: resultatet i motsvarande utvärderingar och undersökningar i Mariehamns stad, på fastlandet och i Sverige
 - jämförbarhet med motsvarande undersökning med vårdnadshavare till barn i grundskolan

Hur många deltog?

- Enkäten distribuerades digitalt (länk och QR-kod) till vårdnadshavarna via kommunens webbplatsform.
- Totalt 1454 barn inskrivna vid daghemmen
- Totalt 788 vårdnadshavare för 53,7% av barnen besvarade enkäten

Kommun	Antal svar	Antal inskrivna	Svarsprocent
Brändö	4	12	33
Eckerö	29	38	77
Finström	67	119	56
Föglö	10	26	38
Geta	12	29	41
Hammarland	25	78	32
Jomala	229	384	60
Kumlinge	11	10	101
Kökar	4	7	57
Lemland	61	134	46
Lumparland	10	15	67
Mariehamn	225	450	50
Saltvik	46	80	58
Sottunga	1	1	100
Sund	34	45	76
Vårdö	20	26	77
Totalt	788	1454	53,7

Jämförelse av svarsfrekvensen i liknande utvärderingar

53,7%

Enkät	Antal svar	Svarsprocent
Brukarundersökning (Mariehamns stad 2021) till vårdnadshavare för barn inom stadens barnomsorg	259	53
Förskoleundervisningens kvalitet (Rådet för utbildningsutvärdering 2012) bl.a. till vårdnadshavare på fastlandet	1302 från 129 kommuner	representanter för ca 40% av de finska kommunerna
Förskolans kvalitet och måluppfyllelse (Skolinspektionen 2018) till alla vårdnadshavare i Sverige	95 319	59
Ålands landskapsregering (2023) vårdnadshavare till elever i grundskolan	2053	68

Bakgrundsfrågor

Hur många timmar vistas barnet i daghemsvård?

Antal barn i daghemsvård

- 1 barn 71%
- 2 barn 28%
- 3 barn mindre än 2%

Barnets kön

- Flickor: knappt 51%
- Pojkar: knappt 49% är pojkar
- Annat: 2 vårdnadshavare

Tid	Antal	Procent
Över 35 timmar i veckan (heltid)	262	33,2%
Över 25 timmar men under 35 timmar i veckan (80%)	360	45,7%
Högst 25 timmar i veckan (halvtid)	166	21,1%

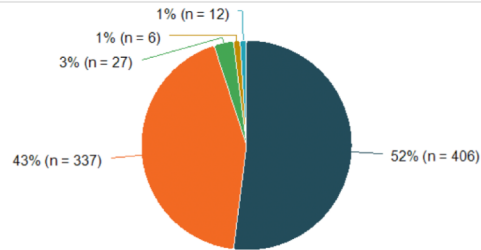
Barnets ålder

Ålder	Antal	Procent
1 år eller yngre	38	4,8%
2 år	127	16,1%
3 år	164	20,8%
4 år	151	19,2%
5 år	160	20,3%
6 eller 7 år	148	18,8%

Huvudresultatet - frågorna 7-20

- Vårdnadshavarna är i hög utsträckning nöjda med sina barns daghem.
- Den främsta kritiken gäller informationen där en stor del önskar en mer regelbunden och personlig information om hur barnets dag har varit.
- Det förekommer inga statistiskt signifikanta skillnader för de obligatoriska frågorna 7-19 mellan vårdnadshavarnas svar för flickor och pojkar
- För analysen har vi använt Chi-två test med signifikansnivå $p < 0.01$, vilket innebär att de skillnader som noteras med 99% säkerhet inte är slumpmässiga.
- För övriga skillnader förekommer det en statistiskt signifikant skillnad för **fråga 17**, som berör hur väl vårdnadshavarna känner till **läroplanen** för barnomsorgen.
 - Fler vårdnadshavare **till äldre barn** uppger att de känner till läroplanen mycket väl eller rätt väl än vad som är fallet för de med yngre barn.

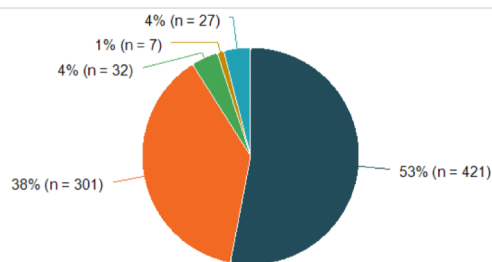
Fråga 7. Hur stimulerande upplever ni att verksamheten är för ert barn?

● Mycket stimulerande ● Rätt stimulerande ● Inte speciellt stimulerande ● Otillfredsställande ● Vi kan inte uttala oss

- Av 788 vårdnadshavare har 95% valt svarsalternativ som anger att de upplever att verksamheten är mycket stimulerande (52%) eller rätt stimulerande (43%) för barnet.
- 27 vårdnadshavare (3%) svarat att verksamheten inte är speciellt stimulerande och sex (knappt 1%) att verksamheten är otillfredsställande.

Fråga 8. Hur väl stödjer verksamheten barnets lärande och utveckling?

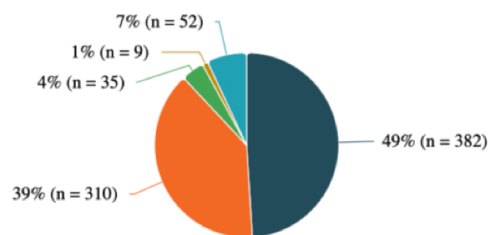
● Mycket väl ● Rätt väl ● Inte speciellt väl ● Otillfredsställande ● Vi kan inte uttala oss

- 91% av vårdnadshavarna har valt *antingen* svarsalternativen mycket väl (53%) eller rätt väl (38%)
- Andelen vårdnadshavare som angett att verksamheten inte fungerar speciellt väl är 4% (32 st.) svarat och 1% (7 st.) har svarat att den fungerar otillfredsställande

Fråga 9. Hur väl upplever ni att verksamheten stimulerar ert barns lärande och utveckling inom de fem lärområdena?

1. språk och kommunikation,
2. skapande, kultur och estetiska uttrycksformer,
3. mångfald, gemenskap och samhälle,
4. matematiskt tänkande, hållbarhet och utforskande och
5. kropp, hälsa och utveckling

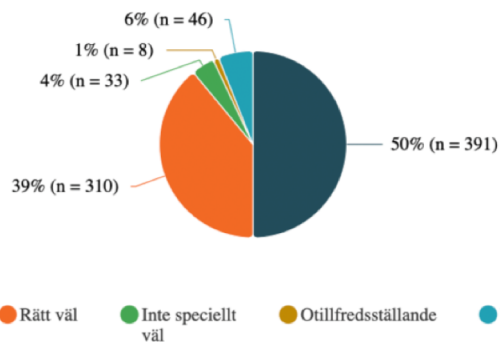
Lärområde: Språk och kommunikation

● Mycket väl ● Rätt väl ● Inte speciellt väl ● Otillfredsställande ● Vi kan inte uttala oss

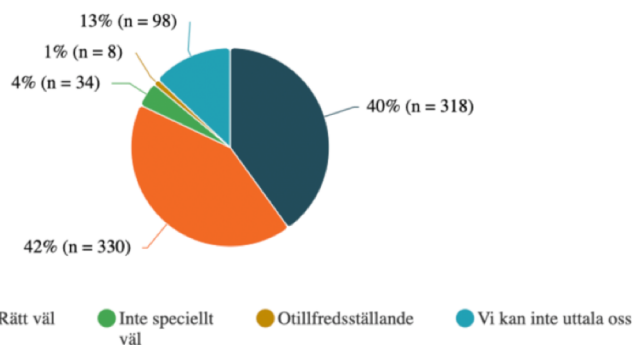
- Totalt 88% har svarat att verksamheten mycket väl (49%) eller rätt väl (39%) stimulerar barnets lärande och utveckling.
- 4% (35 st.) har svarat att verksamheten inte speciellt väl stimulerar barnets utveckling inom detta lärområde och
- 1% (9 st.) har svarat att stimulansen är otillfredsställande.
- 7% vi kan inte uttala oss

Lärområde: Skapande, kultur och estetiska uttrycksformer

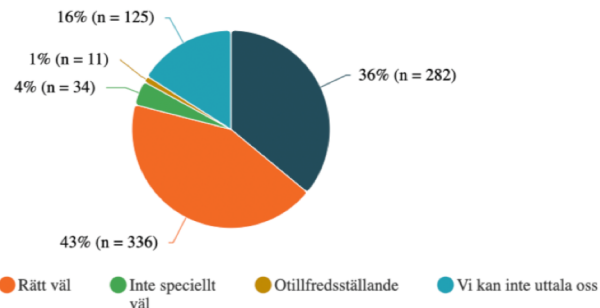
- Totalt 89% har valt svarsalternativen som anger att verksamheten mycket väl (50%) eller rätt väl (39%) stimulerar barnets lärande och utveckling
- 4% (33 st.) har valt alternativet inte speciellt väl och
- 1% (8 st.) att stimulansen inom detta lärområde är otilfredsställande

Lärområde: Mångfald, gemenskap och samhälle

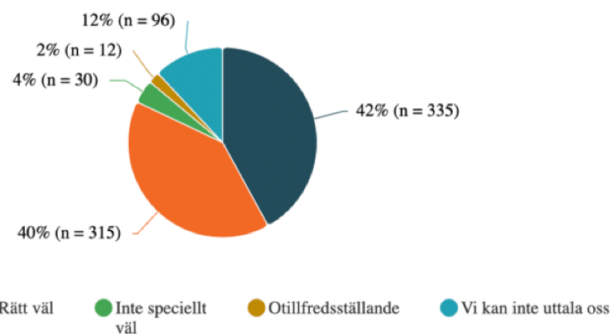
- Totalt 82% har svarat att att verksamheten **mycket väl** (40%) **eller rätt väl** (42%) stimulerar barnets lärande och utveckling.
- De negativa svarsalternativen **inte speciellt väl** valdes av 4% (34 st.) och **otilfredsställande** av 1% (8 st.).

Lärområde: Matematiskt tänkande, hållbarhet och utforskande

- Något av de två positiva svarsalternativen valdes av 79%, av dem valde 36% att verksamheten **mycket väl** stimulerar barnets lärande och utveckling och 43% alternativet **rätt väl**.
- Svarsalternativen **inte speciellt väl** valdes av 4% (34 st.) respektive **otillfredsställande** av 1% (11 st.).

Lärområde: Kropp, hälsa och utveckling

- 82% har valt något av de två positiva svarsalternativen som anger att verksamheten mycket väl (42%) eller rätt väl (40%) stimulerar barnets lärande och utveckling.
- De negativa svarsalternativen inte speciellt väl och otillfredsställande utgörs av 4% (30 st.) respektive 2% (12 st.).

Fråga 10 Hur uppfattar ni att personalen bemöter ert barn utifrån barnets individuella behov i relation till nedanstående situationer?

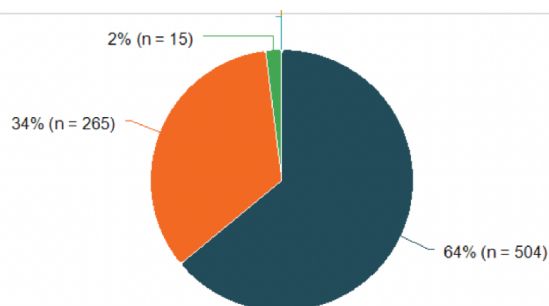
Situation	Mycket väl	Rätt väl	Inte speciellt väl	Otillfredsställande
Lämning och hämtning av barnet	59%	34%	4% (32 st.)	2% (15 st.)
	93%			
Matsituationen	51%	29%	4% (30 st.)	0,5% (4 st.)
	80%			
Vilan	(48%)	(24%)	5% (37 st.)	1% (10 st.)
	72%			
Toalettbestyr	47%	(33%)	4% (29 st.)	1% (8 st.)
	80%			

lägst →

Fråga 11 I vilken utsträckning upplever ni att ert barns vistelse på daghemmet är trygg i följande avseenden:

	I hög utsträckning	I rätt hög utsträckning	Inte i speciellt hög utsträckning	Inte alls
Inomhusmiljön	65%	31%	2% (16 st.)	0
	97 ^{36%} %			
Utomhusmiljön	57%	36%	2% (16 st.)	0
	93 ^{36%} %			

Fråga 12. Hur trivs barnet på daghemmet?

OBS! de två som svarat att barnet *inte alls trivs* **syns inte** i figuren.

● Mycket bra ● Rätt bra ● Inte speciellt bra ● Barnet trivs inte alls ● Vi kan inte uttala oss

- högst → 98% har svarat att barnet trivs mycket bra (64%) eller rätt bra (34%)
 15 (2%) har svarat att barnet *inte trivs speciellt bra* och 2 vårdnadshavare (mindre än 1%) har svarat att barnet *inte trivs alls*. **Det är alltså 17 som upplever att barnet inte trivs.**
- Svarsalternativet *vi kan inte uttala oss* har valts av två vårdnadshavare (<1%).

Fråga 13. Vad bidrar till att barnet inte trivs?

Skäl	Antal
Barnet känner sig ensamt	6
Barnet känner sig illa behandlat	3
Barnet känner sig mobbat	1
Barnet saknar lekkamrater	5
Barnet känner inte tillit till personalen	8
Barnet får inte tillräcklig stimulans	4
Annat, vad?	4

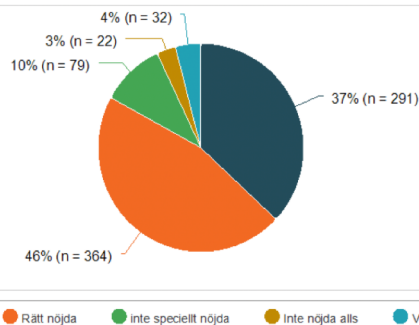
De fyra som valt att svara annat har angett följande skäl:

- barnet saknar sina föräldrar,
- personalomsättning, stökig miljö,
- bristande anpassning till enskilda barn.

Då antalet svar är så litet (17 st.) har ingen statistisk analys gjorts. Numerärt framgår det att något fler vårdnadshavare till pojkar har svarat att barnet inte känner tillit till personalen.

I övrigt kan inga noterbara skillnader noteras avseende varken kön eller ålder.

Fråga 14 Hur nöjda är ni med informationen om barnets lärande och utveckling?

- Totalt 83% har svarat att de är mycket nöjda (37%) eller rätt nöjda (46%).
- **Inte speciellt nöjda** har 10% (79 st.) svarat medan 3% (22 st.) svarat att de **inte alls är nöjda**.

Fråga 15. Hur väl fungerar samarbetet med daghemmet?

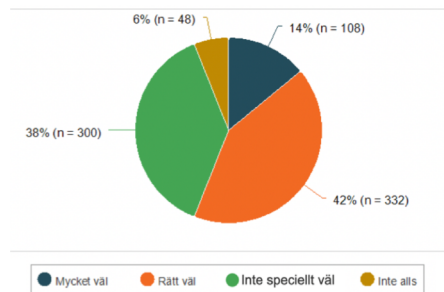
Mycket väl	Rätt väl	Inte speciellt väl	Otillfreds-ställande
62%	32%	4% (32 st.)	1% (7 st.)
96%		5%	

Fråga 16. Hur väl fungerar barnhälsans tjänst?

Mycket väl	Rätt väl	Inte speciellt väl	Otillfreds-ställande
26%	29%	4% (32 st.)	2% (14 st.)
55%		6%	

39% vi kan inte uttala oss

Fråga 17. Hur väl känner ni till läroplanen för barnomsorgen på Åland?

OBS!
skillnaden
äldre /yngre

- 56% har svarat att de känner till läroplanen *mycket väl* (14%) eller *rätt väl* (42%).
- 38% har valt svarat att de *inte speciellt väl* känner till läroplanen och 6% *inte alls*.

Fråga 18. Vilka av följande planer har ni fått information om?

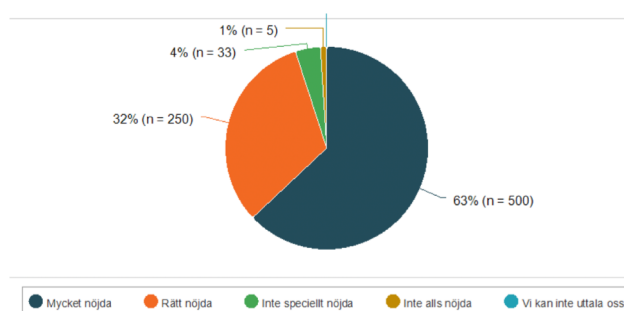
- Frågan har besvarats av 624 vårdnadshavare .
- *Daghemmets arbetsplan* svarar 97% att de fått information om
- *Barnhälsoplanen* uppger 43% att de fått information om.
- Planen *för samarbete och övergång från barnomsorg till skola* (gäller barn som ska börja skolan följande läsår) har besvarats av 99 vårdnadshavare.

Fråga 19. Hur väl fungerar förundervisningen?

Frågan var inte obligatorisk då den endast gäller dem som har barn som deltar i förundervisningen.

- Enligt läroplanen anordnas förundervisning för barn under läsåret före läroplikten börjar, vanligen sexåriga barn.
- Utgående från informationen om barnets ålder (5, 6 eller 7 år) skulle denna fråga uppskattningsvis ha besvarats av drygt 200. Trots detta har 508 valt att besvara frågan och av dessa har många (57%) valt svarsalternativet *vi kan inte uttala oss*.
- 206 vårdnadshavare svarat att förundervisningen fungerar *mycket väl* (120) eller *rätt väl* (86).
- Åtta har svarat att förundervisningen *inte fungerar speciellt väl*
- Två har svarat att den är *otillfredsställande*

Fråga 20. Hur nöjda är ni som helhet med ert barns daghem?

- 95% har svarat att de är *mycket nöjda* (63%) eller *rätt nöjda* (32%).
- 4% har svarat att *de inte är speciellt nöjda* (33 st.) och mindre än 1% (5 st.) har svarat att *de inte alls är nöjda*.
- Ingen har valt svarsalternativet *vi kan inte uttala oss*.

Sammanfattning av mönster i de skriftliga kommentarerna

Kommentarerna var ca
40-90 per fråga +
120 övriga
kommentarer

Positiva kommentarer

- Många hyllar personalens engagemang, omtanke och förmåga att skapa trygghet för barnen.
- Personalen är lyhörd och har ett gott bemötande
- Positiv respons på kreativa och varierade aktiviteter, särskilt naturutflykter och utevistelse

Kommentarer som uttrycker oro

- Nedsärningar som leder till överbelastad personal och hög personalomsättning upplevs som problematiskt
- Övergångar mellan avdelningar och daghem upplevs ibland som bristfälligt planerade
- Kritik mot användning av surfplattor på småbarnsavdelningar

Kommentarer, forts.

Önskemål och förslag

- Förbättrad kommunikationen, särskilt vid hämtning och lämning, lyfts som förbättringsområden
- Regelbunden dialog kring barnens aktiviteter samt tydligare informationsflöde via t.ex. veckobrev eller digitala plattformar efterfrågas
- Önskemål om högre kvalitet på maten och bättre följsamhet till kostråd förs fram
- Förbättringar efterfrågas, t.ex. mer varierade och uppdaterade lektytor, ökad skugga på gården
- Bättre rutiner kring exempelvis hjälp med solkräm och obligatoriska cykelhjälm

Utblickar

	🇸🇪 Mariehamns stad 2021	🇸🇪 Rådet för utb.utvärd. 2012	🇸🇪 Skolinspektionen 2018
Trivs barnet?	98%	71–90%	Frågan saknas
Är verksamheten stimulerande?	98%	71–90%	94%
Ger daghemmet barnet det stöd det behöver?	96%	71–90%	90%
Informationen om barnet	98%	51–70%	92%

Slutsatser 1

■ **Hög generell nöjdhet**

En stor majoritet av vårdnadshavarna (95%) svarar att de är *mycket* eller *rätt nöjda* med daghemsverksamheten och 98% upplever att deras barn trivs. Dock framgår att **17 vårdnadshavare har svarat att barnet inte trivs bra** (drygt 2%) med orsaker som att barnet upplever ensamhet, blir mobbat eller illa behandlat, saknar lekkamrater, har bristande tillit till personalen, att miljön upplevs som stökig eller att anpassningen till barnet upplevs som otillräcklig.

■ **Verksamheten upplevs som stimulerande, men med varierande resultat mellan lärområden**

Daghemmens verksamhet anses i hög grad stimulera barnens lärande och utveckling, särskilt inom språk, kultur och skapande. Dock upplevs området matematiskt tänkande, hållbarhet och utforskande som något mindre stimulerande.

■ **Trygghet måste vara en självklarhet för alla barn**

Även om tryggheten överlag upplevs som mycket god, särskilt inomhus (96%) finns det fall där föräldrar lyfter bristande trygghet eller anpassning till individuella behov.

Slutsatser 2

- **Kommunikationen till vårdnadshavarna behöver förbättras**

Trots att 83% av vårdnadshavarna är nöjda med informationen om barnens lärande och utveckling, framkommer ett tydligt behov av mer regelbunden och personlig information.

- **Barnhälsans tjänster upplevs som svåra att nå eller förstå**

Endast 45% av vårdnadshavarna är nöjda med barnhälsans tjänster, medan 39% uppger att de inte kan uttala sig eller inte känner till den.

- **Kännedom om läroplanen**

Enkätsvaren visar att vårdnadshavare till äldre barn i högre utsträckning känner till läroplanen för barnomsorgen jämfört med de med yngre barn. För att säkerställa att alla vårdnadshavare har en god förståelse för daghemmens pedagogiska uppdrag och arbetssätt kan det konstateras att information om läroplanen kan kommuniceras tydligare och vara mer lättillgänglig.

Uppfattningar om daghemmen jämfört med grundskolan (2020 & 2023)

Jämförbara frågeområden

Frågeområde	Daghemmen 2024	Grundskolan 1–9 2023	Grundskolan 1–6 2020
Stöd för lärandet (och utveckling)	91%	87%	91%
Trivsel	98%	88%	93%
Trygghet i klassrummet (inomhus)	96%	95%	97%
Trygghet på skolgården (utomhus)	93%	83%	88%
Information	83%	86%	91%

Uppfattningar om daghemmen jämfört med grundskolan (2020 & 2023)

Känsla att vara illa behandlad eller mobbad

Upplevelse av att vara illa-behandlad eller mobbad	2024	2023 (1-9)	2020 (1-6)
Grundskolan		9,5% (195 av 2053)	3,7% (61 av 1645)
Daghemmen	<1% (17 av 788)		

